

Natuurtoets Zeewolde Centrum

31 oktober 2012

ZOON ECOLOGIE

Colofon

Titel	Natuurtoets Zeewolde Centrum
Opdrachtgever	<i>mRO</i>
Uitvoerder	ZOON ECOLOGIE
Auteur	C.P.M. Zoon
Datum	31 oktober

ZOON ECOLOGIE

Balkerweg 60, 7738 PB, Witharen
tel: 0523-676.470, 06-22682040
e-mail: info@zoon-ecologie.nl

Zoon heeft meer dan 30 jaar ervaring met veldonderzoek naar flora en vegetatie in Nederland. Er is 20 jaar ervaring met faunaonderzoek in Europa en met terreinbeheer, natuurbeleid, natuurontwikkeling en het beoordelen van effecten van plannen voor bouwen, aanleg van wegen en kanalen in Nederland.

Inhoud

Inleiding	4
Ligging van het terrein	
Het plan	
Status van het terrein in het natuurbeleid	
Noodzaak van een natuurtoets	6
Toets in het kader van gebiedsbescherming	
Toets in het kader van soortbescherming	
Beschermingscategorieën Flora- en faunawet	
Aangepaste lijst van beschermde vogelsoorten	
Rode lijst van bedreigde soorten	
Natuurwaarden	8
Onderzoek	
Toestand van de natuur	
Verwachting voor beschermde soorten	
Bestaande gegevens van beschermde soorten	
Aangetroffen beschermde soorten	
Het belang van het terrein voor beschermde gebieden	
Het belang van het terrein voor beschermde soorten	
Effecten	11
Effecten van het plan op beschermde gebieden	
Effecten van het plan op beschermde soorten	
Conclusies	11
Natuurwaarden en effecten	
Aanbevelingen	12
Mogelijke alternatieven	
Mogelijkheden voor mitigatie en compensatie van negatieve effecten	
Ontheffingen	
Zorgplicht soortbescherming	
Bronnen	13
Bijlage 1 Relevante doelstellingen Natura 2000 gebied Randmeren	
Bijlage 2 Proces van de Habitattoets voor plan Zeewolde Centrum	

Inleiding

Voor een groen terrein bij het centrum van Zeewolde wordt een plan ontwikkeld voor woningbouw. Omdat daarbij zeker natuurlijke begroeiing zal verdwijnen, is een toets nodig op de effecten op beschermde gebieden en soorten. Door middel van veldbezoeken is het voorkomen van soorten vastgesteld.

Ligging van het terrein

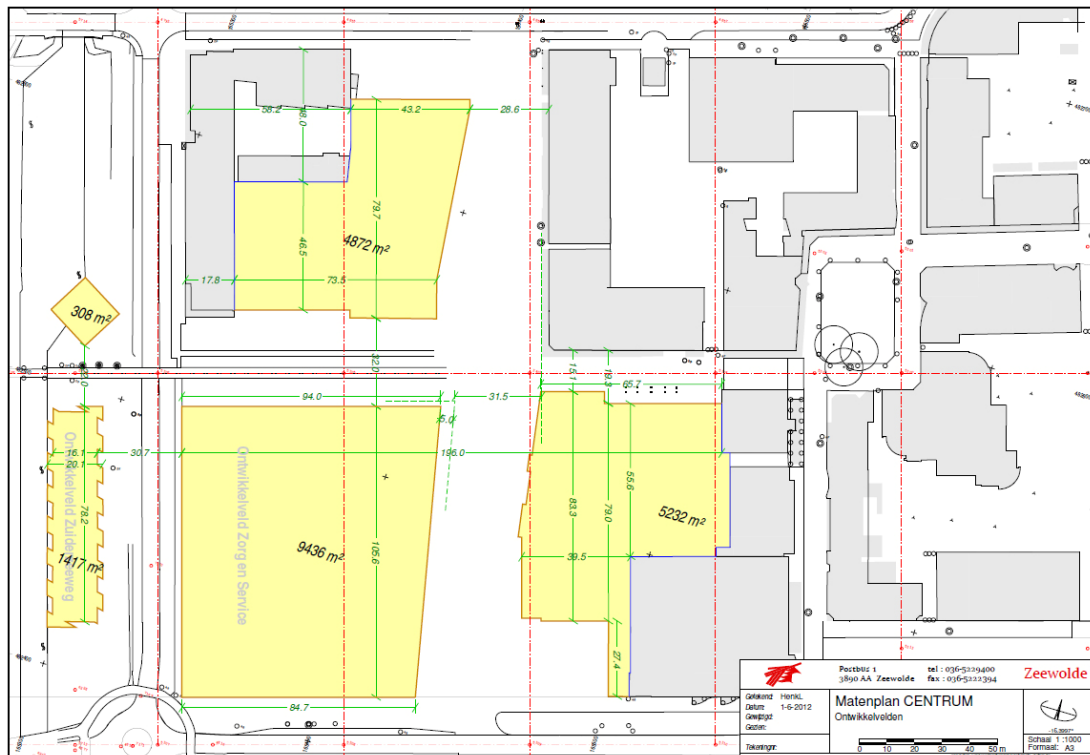

Het plangebied in het centrum van Zeewolde

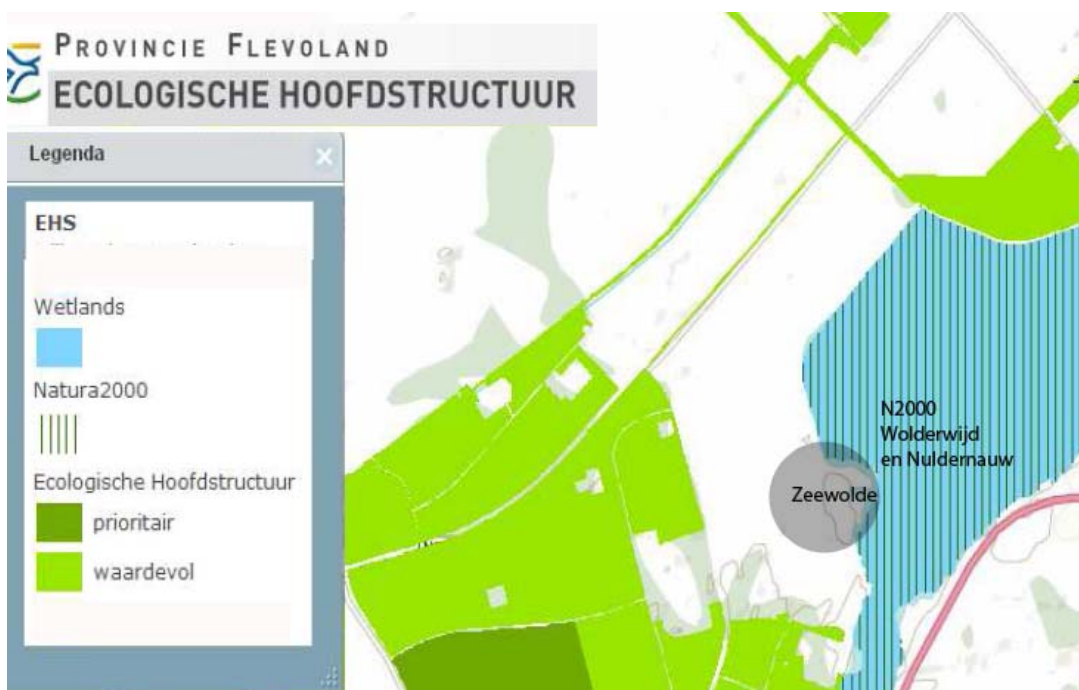
Het plan

Voor zover ons bekend worden nu de bestemmingsvlakken in procedure gebracht. De gele vlakken zijn vlakken met beoogde bouwbestemming.

De bestemmingsvlakken voor het bouwplan ()

Status van het gebied in het natuurbeleid

De relatie van het plangebied met de EHS en Natura 2000 ligt vooral in de nabijheid van de Randmeren, die onder **beide** beleidsregimes vallen.

De relevante doelen van het Natura 2000 gebied Randmeren (gedeelte Wolderwijd en Nulder nauw) worden in bijlage 1 gegeven.

In het kader van de EHS zijn de kenmerken en waarden van het Randmeer samen te vatten als "wetland". Dan gaat het om natuurwaarden die samenhangen met water, oevers, natte graslanden en natte bossen.

Noodzaak van een natuurtoets

Toets in het kader van gebiedsbescherming

Voor elke ingreep, beheersplan, bestemmingsplan of bouwplan, in of nabij een Vogelrichtlijngebied of Habitatrichtlijngebied, dient onderzocht te worden of er negatieve effecten zijn op de instandhouding van dat gebied als leefgebied voor met name genoemde soorten en gemeenschappen (zie bijlage 1). Gebieden die door de Nederlandse regering zijn aangewezen, worden getoetst op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Gebieden die zijn aangemeld in Brussel, worden (totdat ze door de Nederlandse regering aangewezen zijn) getoetst op grond van artikel 6 van de Europese Habitatrichtlijn.

De opbouw van deze zogenaamde "habitattoets" wordt weergegeven in bijlage 2.

Voor ingrepen die mogelijk de wezenlijke en kenmerkende natuurwaarden van de EHS aantasten, geldt het principe "Nee-tenzij", waarvoor elke provincie in het kader van de

provinciale structuurvisie een toetsingsschema opgesteld heeft. Afweging van het natuurbelang in de EHS vindt plaats in het spoor van de Ruimtelijke Ordening (bestemmingsplan).
Voor dit plan zijn beide toetsen nodig.

Toets in het kader van soortbescherming

Bij elk plan dat ingrijpt op standplaatsen van planten of vaste verblijfplaatsen van dieren, dient getoetst te worden wat het effect is op beschermde soorten, die met name genoemd zijn in de Flora- en faunawet. In deze wet worden beschermde soorten in drie beschermingscategorieën ingedeeld.

Beschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1	Algemene soorten waarvoor geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkeling. Anders is wel ontheffing nodig voor verstoren of vernietigen en er geldt altijd de zorgplicht (art.2).
Tabel 2	Soorten waarvoor ontheffing aangevraagd moet worden, behalve als er gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode, waarbij de zorgplicht blijft gelden. Ontheffing kan worden verleend als de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.
Tabel 3	Zeldzame soorten, waarvoor altijd ontheffing aangevraagd moet worden. Ontheffing wordt alleen verleend als voldaan wordt aan alle volgende criteria: én - er sprake is van een in de wet genoemd belang (hier: ruimtelijke ontwikkeling) én - er geen alternatieven zijn én - de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort Voor soorten uit Habitatrichtlijn bijlage IV (alle in tabel 3) is alleen ontheffing voor een ruimtelijke ingreep mogelijk bij een dwingende reden van maatschappelijk belang. Voor Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels en alle in tabel 3) is geen ontheffing bij ruimtelijke ontwikkeling mogelijk, ook niet bij een dwingende reden van maatschappelijk belang.

Aangepaste lijst van beschermde vogelsoorten

Jaarrond zijn nesten en verblijfplaatsen van vogels beschermd, als deze het gehele jaar gebruik maken van de verblijfplaatsen (cat 1), honkvaste koloniebroeders (cat. 2) of honkvaste niet-koloniebroeders (cat 3) zijn en als de soort zelf geen nest kan maken en elk jaar naar hetzelfde nest terugkeert (cat 4)

Van andere vogelsoorten zijn de nesten alleen beschermd als ze in gebruik zijn tijdens het broedseizoen.

Indien het voortbestaan op locatie van beschermde soorten planten of dieren uit tabel 2 en 3 door de ingreep negatief beïnvloed worden, is sprake van overtreding van de Flora- en faunawet.

Voor soorten van Habitatrichtlijn bijlage IV en Vogelrichtlijnsoorten dient het plan zo uitgevoerd te worden dat de duurzame instandhouding van deze soorten niet bedreigd wordt. Initiatiefnemer dient dit aannemelijk te maken door middel van een activiteitenplan, dat door het ministerie van ELI goedgekeurd kan worden.

Ook onbeschermden soorten mogen niet onnodig moedwillig vernietigd worden. Iedereen dient zich te houden aan de zorgplicht (art. 2 Flora- en faunawet).

De Flora- en faunawet geldt altijd en overal, waar beschermde soorten voorkomen.

Rode lijst van bedreigde soorten

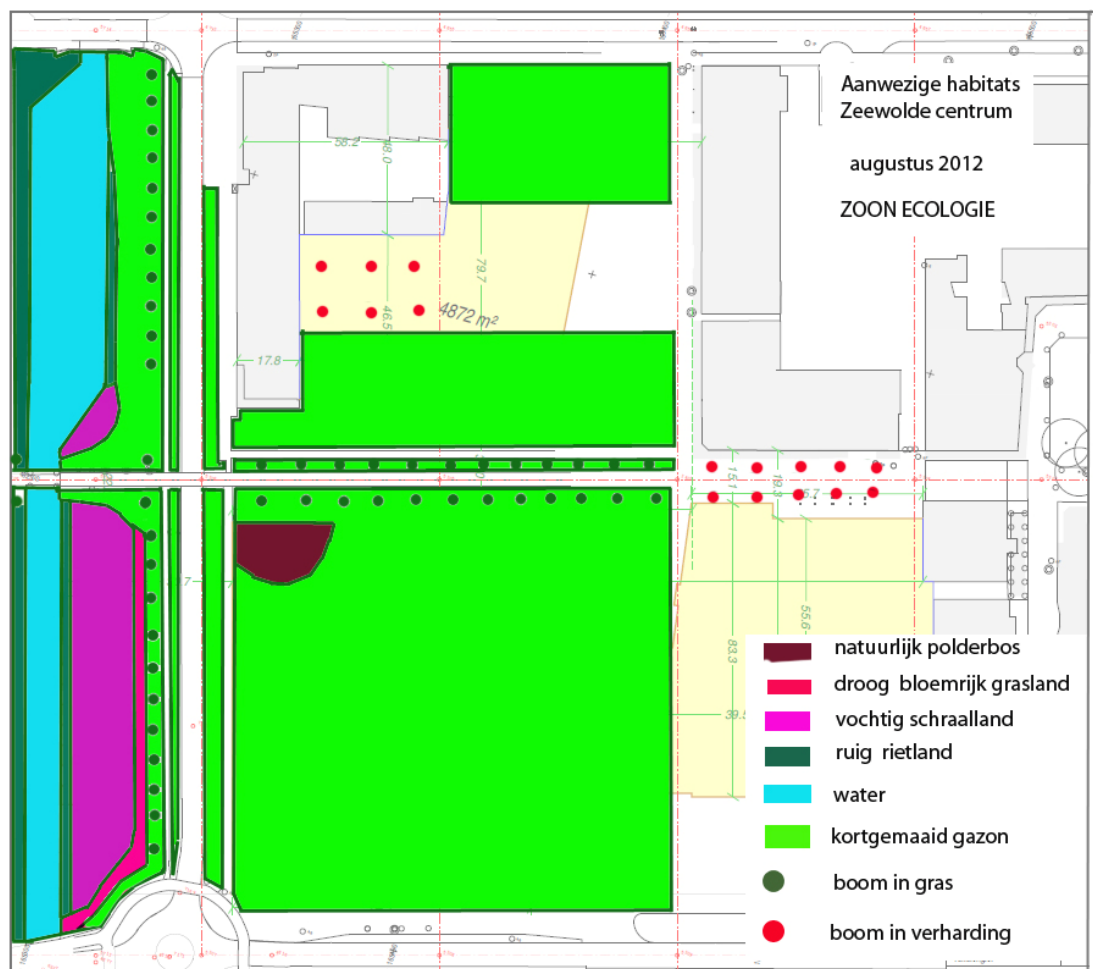
De toets op de instandhouding van de nationale rode lijst-soorten vindt plaats in het spoor van de Ruimtelijke Ordening. Het is een provinciaal belang dat door de provincie behartigd wordt.

Natuurwaarden

Onderzoek

Het plangebied is op 3 augustus 2012 bezocht om de habitatgeschiktheid voor beschermde soorten vast te stellen (Quickscan). Daarbij werden bijzondere planten aangetroffen, waarna deze waarden op 13 augustus in kaart gebracht zijn.

Toestand van de natuur

Natuurlijk polderbos, vochtig schraalland en ruig rietland dragen als habitats mogelijk bij aan de kenmerken en waarden van de Randmeren.

Verwachting voor beschermde soorten

Het grootste deel van het plangebied is niet geschikt voor beschermde soorten. Er zijn geen gebouwen die verblijfplaatsen van beschermde dieren herbergen. De terreinen worden meest als intensief gazon beheerd.

Uitzonderingen zijn een vochtig schraalland en rietland, die geschikt zijn als leefgebied voor bijzondere plantensoorten, insecten, vissen en kleine zoogdieren, als jachtgebied voor vleermuizen, als voortplantingsbiotoop voor amfibieën en als broedbiotoop voor rietvogels.

Daarnaast is er een restant van een natuurlijk polderbosje dat geschikt is voor broedvogels en als winterbiotoop voor amfibieën.

Bestaande gegevens van beschermde soorten

	FFWet tabel	Rode lijst	Habitatrichtlijn bijlage IV	Opm. over voorkomen
Meervleermuis	3		ja	Jagend buiten Zeewolde
Kleine modderkruiper	2			Bekend van polder en randmeren
Moeraswespenorchis	2			Bekend van zuidelijke randmeren
Rapunzelklokje	2			bekend van Gooimeer
Rietorchis	2			Bekend van polder en randmeren
Geelhartje		ja		Bekend van randmeren en polder
Bosaardbei		ja		Bekend van directe omgeving
<i>Bron: Telmee.nl 1990 - 2012</i>				

Aangetroffen beschermde soorten

In het bosje werden geen broedvogels aangetroffen. Dat is gezien de late datum te verwachten. Deze zullen er eerder in het jaar wel geweest zijn.

In de kruidlaag van het bosje komt Bosaardbei voor (een rode lijstsoort).

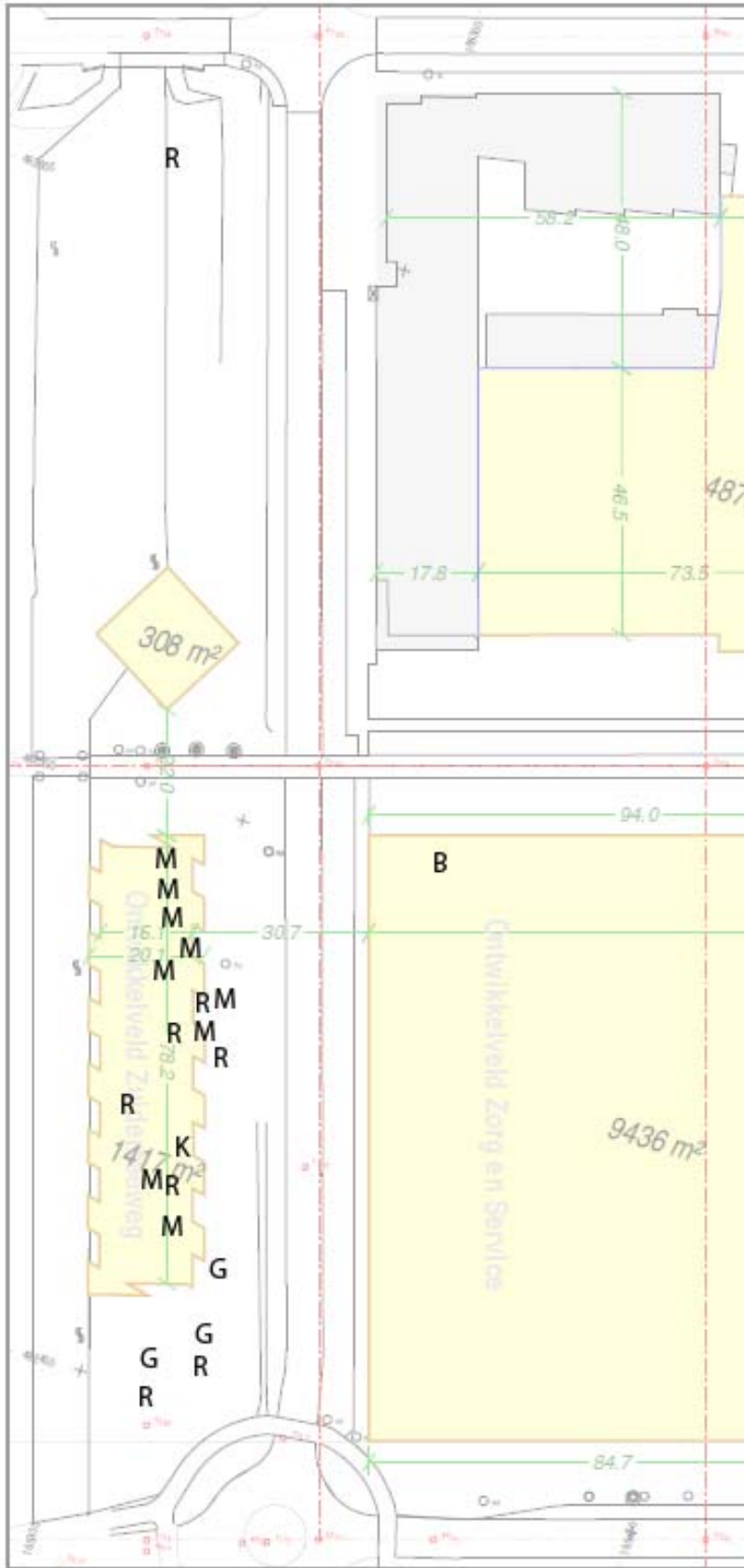
In het vochtige schraalland werden enkele beschermde plantensoorten aangetroffen, waarvan sommige in grote aantallen.

Soort	FFW tabel	Rode lijst	hoeveelheid
Rapunzelklokje	2		2 lokaal
Moeraswespenorchis	2		250 verspreid
Rietorchis	2		10 verspreid
Geelhartje		kwetsbaar	veel zuiddeel
Kamgras		gevoelig	veel verspreid

Er werden meerdere soorten blauwtjes en weidemieren aangetroffen (niet nader op naam gebracht). Net als in het bosje werden ook in het riet geen broedvogels meer aangetroffen.

Naast de beschermde soorten werden in het schraalland ook veel bijzondere soorten gevonden. De vegetatie is daarmee goed ontwikkeld, divers en kenmerkend voor vochtige grond langs de Randmeren.

Ratelaar	veel	Ruw walstro	verspreid
Kantig hertshooi	verspreid	Zeebies	weinig
Waterkruiskruid	weinig	Fraai duizendguldenkruid	weinig
knoopkruid	veel	Kruipwilg	weinig

Voorkomen van beschermde soorten in het plangebied.

- R Rietorchis
- M Moeraswespenorchis
- K Rapunselklokje
- G Geelhartje
- B Bosaardbei
- Kamgras verspreid

Het belang van het terrein voor beschermde gebieden

Het vochtige schraalland langs de Zuiderzeeweg is een sterk ontwikkelde natuurstapsteen. Deze ligt juist op de plek waar Zeewolde aan het Randmeer geen natuurlijke oevers heeft. De afstand tot de meest nabije natuurlijke oevers (noord en zuid) is 500 – 1000 m. Hierdoor is het plangebied nogal geïsoleerd van de randmeren. Daardoor is het belang minder groot.

Het belang van het terrein voor beschermde soorten

Het vochtige schraalland met riet langs de Zuiderzeeweg is een belangrijke groeiplaats voor moeraswespenorchis, rapunzelklokje, kamgras, rietorchis en geelhartje. Het is mogelijk ook een belangrijk leefgebied voor vissen, insecten, zoogdieren, amfibieën en rietvogels.

Effecten

Effecten van het plan op beschermde gebieden

Het plan heeft een beperkte negatieve invloed op de natuur van de Randmeren. Door verdwijnen van dit gebiedje wordt de relatie tussen natuurlijke oevers ten zuiden en noorden van Zeewolde negatief beïnvloed. Het is onwaarschijnlijk dat daardoor kenmerkende waarden van de EHS Randmeren verdwijnen. Er zal wel een klein maar sterk jachtgebied van de meervleermuis en een leefgebied van de kleine modderkruiper verdwijnen. Waarschijnlijk is het negatieve effect hiervan op de doelstellingen van Natura 2000 gebied Randmeren niet significant en aanvaardbaar.

Effecten van het plan op beschermde soorten

Een deel van het plan, ten westen van de Zuiderzeeweg, veroorzaakt het nagenoeg geheel vernietigen van belangrijke groeiplaatsen van beschermde planten. Waarschijnlijk wordt ook leefgebied van beschermde amfibieën, insecten en kleine zoogdieren vernietigd. Omdat inzicht in een bouwplan ontbreekt, is onbekend in hoeverre delen van deze biotoop gespaard kunnen worden of na de bouw elders terug kunnen keren.

Het respolderbosje gaat geheel door een ander plandeel verloren, waarmee vrijwel zeker landbiotoop van beschermde amfibieën en broedgebied van vogels verloren gaat.

Conclusies

In het plangebied ligt een zeer goed ontwikkeld natuurterrein, een vochtig schraalland en rietland met orchideeën. Er ligt ook een natuurlijk loofbosje. Er is een licht negatief effect te verwachten op de natuurwaarden van de oevers van de Randmeren. Dit is echter niet significant en mogelijk aanvaardbaar.

Voor de lokale populaties van enkele beschermde soorten (moeraswespenorchis, geelhartje, rietorchis, rapunzelklokje) is het effect van het plan zeker zeer sterk negatief. Daardoor wordt zeker artikel 8 (planten) van de Flora- en faunawet overtreden.

Mogelijk is het bebouwen van het schraalland, rietland en loofbos ook negatief voor lokale populaties van beschermde dieren. Artikel 10 en 11 (dieren) van de Flora- en faunawet wordt daarom mogelijk overtreden.

Het is niet bekend of reeds compensatie gezekerd is voor de natuurwaarden die door het plan verloren gaan.

Aanbevelingen

Mogelijke alternatieven

Er zijn geen alternatieven bekend.

Mogelijkheden voor mitigatie en compensatie van negatieve effecten

Door in de omgeving een terrein af te graven is het vrijwel zeker dat zich na enkele jaren vergelijkbare natuurwaarden zullen ontwikkelen.

Door hooi van het vochtige schraalland op zo een nieuw terrein uit te spreiden, zullen de beschermde soorten, die in het plan verloren gaan, zich sneller kunnen hervestigen.

Bouwrijp maken van de drie natuurlijke terreinen zal bij voorkeur uitgevoerd worden buiten de voortplantingstijd van amfibieën (februari – juni) en de broedtijd van vogels (maart – juli). Daarmee wordt overtreding van de flora- en faunawet voor broedvogels voorkomen en wordt voor tabel 1 soorten voldoende acht gegeven op de zorgplicht.

Ontheffingen en vergunningen

Voor het bouwrijp maken van het vochtige schraalland is het noodzakelijk ontheffing te vragen van artikel 8 van de Flora- en faunawet voor het vernietigen van alle lokale groeiplaatsen van **moeraswespenorchis, rietorchis en rapunzelklokje**. Waarschijnlijk wordt deze alleen verleend, als het voortbestaan van deze soorten in de directe omgeving gegarandeerd is.

Het bebouwen van een zeer geschikt jachtgebied en leefgebied van **diverse beschermde diersoorten** heeft mogelijk een vrij groot effect op de duurzame instandhouding van deze soorten ter plaatse. Daarom is nader onderzoek nodig naar deze soorten in het voorjaar. Indien het belang van het terrein voor deze soorten aangetoond wordt, dan is een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Waarschijnlijk wordt deze alleen verleend, als het voortbestaan van deze soorten in de directe omgeving gegarandeerd is. Het is raadzaam nu al rekening te houden met de gevolgen daarvan.

Het bebouwen van een zeer geschikt jachtgebied van de **meervleermuis** en geschikt leefgebied van de **kleine modderkruiper** heeft waarschijnlijk een negatief, maar vrijwel zeker niet significant effect, op de doelstellingen van Natura 2000 gebied Randmeren. Er is daarom een vergunningsaanvraag NBwet nodig. Via een verstorings- en verslechteringsstoets moet bepaald worden of de verstoring en verslechtering bestaat en aanvaardbaar is. Er wordt verwacht dat de verslechtering aanvaardbaar is. Waarschijnlijk zal daarom een vergunning NBwet, onder voorwaarden, verleend worden.

Zorgplicht soortbescherming

Voor alle soorten geldt de zorgplicht (art. 2 Flora – en Faunawet).

Dit houdt in dat de ingreep op zodanige wijze dient plaats te vinden, dat de schade aan soorten beperkt wordt.

Men dient bij de uitvoering rekening te houden met kwetsbare perioden van soorten (voortplantingstijd, overwintering).

Alle soorten die tijdens de ingreep aangetroffen worden dienen verplaatst of beschermd te worden, zodat zij behouden kunnen blijven.

Vaak is hiervoor deskundige begeleiding nodig bij de uitvoering van het plan.

Bronnen

Provincie Flevoland, 2012. Overzicht van de Ecologische Hoofdstructuur

Ministerie ELI, 2012. Natura 2000 gebiedendatabase

Bijlage 1

Relevante doelstellingen van het Natura 2000 gebied Randmeren

Doelstellingen die een rol kunnen spelen in het plangebied Zeewolde Centrum

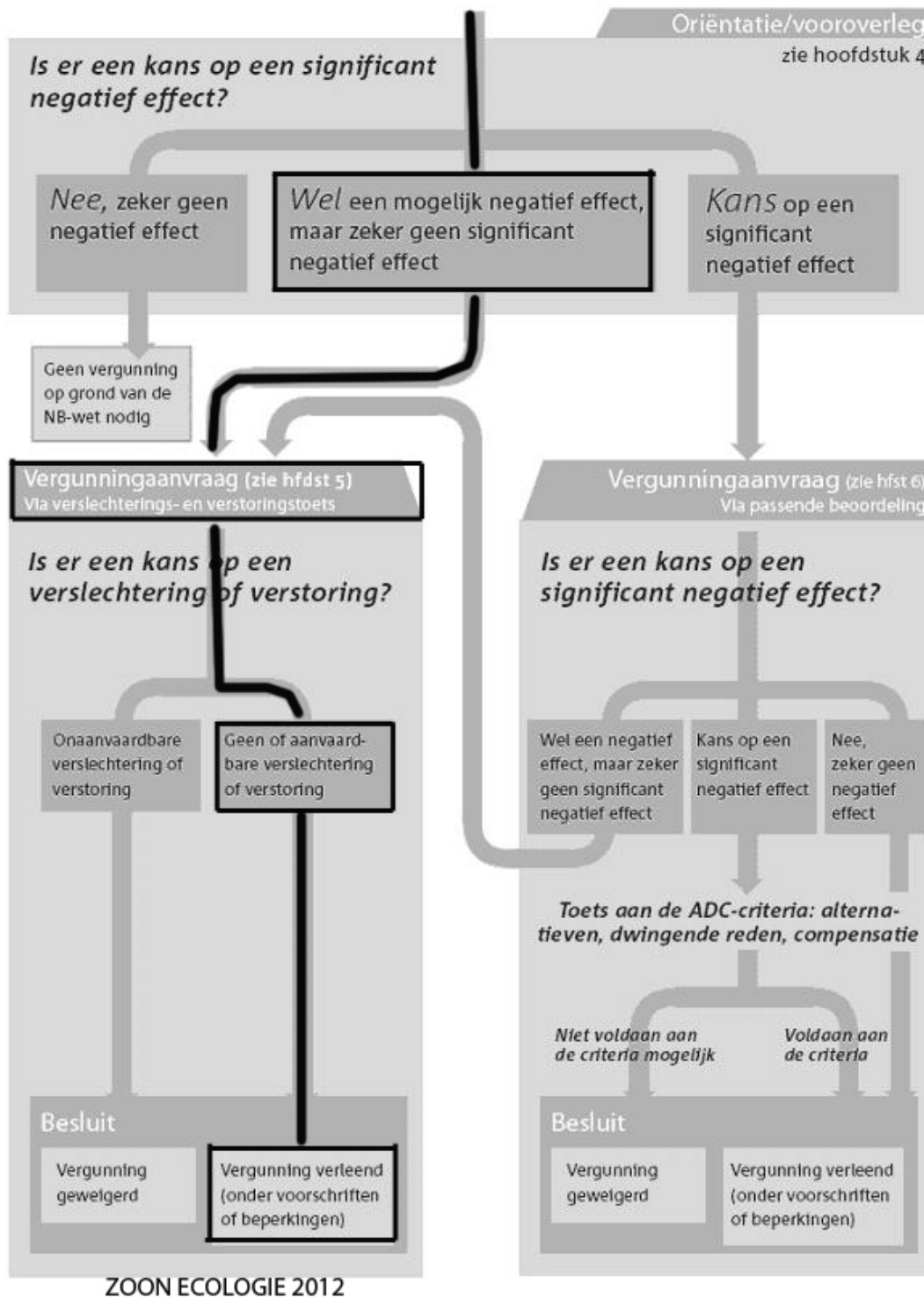
Soort	doelstelling	belangrijke biotopen
Kleine modderkruiper:	behoud	rietoevers
Meervleermuis:	behoud	water, riet, vochtig grasland

Overige doelstellingen hebben betrekking op onderwaterflora, broedvogels van grote rietgebieden en trekvogels van groot open water. Deze habitats komen in het plangebied niet voor.

Bijlage 2 Habitat-toets

Project of handeling

Zeewolde Centrum

bron: Ministerie van LNV, 2005. Handreiking Natuurbeschermingswet 1998